

Posudek oponenta na diplomovou práci Jana Tauše „Právní formy perzekuce občanů v Protektorátu v letech 1939 – 1945“, 73 stran textu a 10 stran příloh

Kolega Tauš svou diplomovou práci nazval „Právní formy perzekuce občanů v Protektorátu v letech 1939 – 1945“. Už samotný název je poněkud zavádějící, neboť z něj není zcela zřejmé, o jakých občanech a jakého státoprávního uspořádání má pojednávat. Tj. zda to mají být říšští občané, protektorátní příslušníci, zda se má jednat o Protektorát Čechy a Morava či snad britské mandátní území v Palestině, které existovala v letech 1920 – 1948 anebo zcela jiné teritorium. K jistému vysvětlení dochází až na s. 21, přesto však nedostatečného, protože říšští občané, o nichž se na uvedené stránce píše, nejsou v podstatě vůbec předmětem zkoumání studenta, ačkoliv někteří z nich jistě rovněž právně perzekvováni, tzn. postiženi mohli být.

Práce je rozčleněna do čtyř částí. První (s. 8 – 22) představuje jakýsi úvod do problematiky, obecný rámec, který je pak doplněn vlastním tématem. Zahrnuje stručný popis událostí z let 1938 – 1939, předcházejících zřízení Protektorátu Čechy a Morava, jeho ustavení, správní uspořádání, několik slov o bezpečnostním aparátu, formách normotvorby a autorovu stručnou představu dobové každodennosti. Druhá část oponované práce obsahuje vybrané otázky perzekuce (s. 22 – 39) protektorátních příslušníků, a to především v oblasti hospodářské a odbojové, se dvěma subkapitolami o tajné státní policii (Gestapo) a Heydrichovi. Třetí část se věnuje holokaustu židů (šoa) a Romů (s. 39 – 53). Čtvrtá část (s. 54 – 52) posuzované práce je lokální sonda deskriptivního charakteru ohledně odbojové činnosti na Berounsku.

Jednoznačně pochválit lze volbu tématu, které v době výročí konce druhé světové války, kdy nejen mnoho žurnalistů, politiků, ale i část badatelské obce se snaží bagatelizovat hrůzy fašismu, zakrývat jeho povahu zúžením vymezení, zaměňovat příčiny a následky války i oddělovat oběti podle politické příslušnosti, je stále aktuálnější.

Text je psát spisovnou češtinou, z hlediska gramatického, stylistického i formálního lze mít k práci ovšem řadu zásadnějších výhrad. Ať už se jedná o nejasné používání velkých a malých písmen, např. Protektorát bez specifikace konkrétního názvu s velkým P nebo na s. 37 v *Bulovské nemocnici*, na s. 27 do očí čtenáře bije neshoda podmětu s přísudkem „jednotky...zatklí“, chybná terminologie „Rómové“ namísto Romové u označení obyvatelstva cikánského původu apod. mezi další obdobné nedostatky lze uvést uvádění dat číslicemi (např. s. 18), tečky v číslicích – na s. 27 je uvedena číslice 100.000 a naopak zde chybí osob apod. V poznámkách pod čarou kolega Tauš rozepisuje vždy celý název publikace, na níž odkazuje, a to i přesto že se opakuje několik málo titulů, i tehdy, když odkazuje pod sebou opakovaně na totéž dílo.

Kolega Tauš také opakovaně v diplomové práci sklouzl k emočně zabarveným a žurnalistickým frázím – na s. 7 píše o rudém zabarvení komunistické propagandy, na s. 21 se setkáme se slovním spojením „pocity těžko sdělitelné“, na s. 20 „Život v protektorátu byl tvrdý, plný strádání, krutosti a tlaku.“ ad. Takový styl, vlastní popularizačním textům je do vědecké práce nevhodný.

Samotnou kapitolou jsou zdroje práce, jež jsou pro práci právněhistorického charakteru nedostatečné. Autor se omezuje v podstatě na práce učebnicového a popularizačního charakteru. Zcela absentují archivní prameny. Ačkoliv ve zdrojích autor uvádí obecně normativní akty, z citací vyplývá, že tyto předpisy čerpal téměř bezvýjimečně z literatury. Pravděpodobně z důvodu onoho „rudého nebezpečí“ vynechává řadu starších článků a publikací, ale i tištěné dokumenty.

Přestože práce má pojednávat o právních formách perzekuce, o řadě těchto forem, např. justičních, správních, v odměňování atd. se čtenář nedozví nic. Také otázky, k jejichž

zpracování se čtenář odhodlal, jsou pojaty velmi deskriptivně, s minimem vlastní kritické analýzy a spíše neprávnický, a to i přesto, že dané téma již bylo mnohokrát zpracováno nejen v domácí, ale i zahraniční literatuře. Vzhledem k zásadnějším koncepčním výhradám ponechám stranou drobné obsahové připomínky jako např. to, že by si podrobnější zpracování zasloužila perzekuce Romů, o níž např. nedávno proběhla zajímavá výstava ve Státní technické knihovně v Dejvicích. Materiály např. ukazují úzkou spolupráci orgánů druhé republiky při převzetí československých občanů romského původu z robotáren a pracovních táborů do koncentráků. V textu také nenalezneme rozpracování perzekuce formou zbavení všech občanských práv včetně konfiskace majetku a právní důsledky, jež by mělo zrušení dekretů prezidenta republiky s ohledem na tuto skutečnost.

Celkově lze říci, že se oponovaná práce vyznačuje vhodnou volbou tématu, vcelku přiměřenou strukturací a autor při jejím vypracování osvědčil značnou péli a zaujetí pro zvolené téma. Zásadnějšími problémy jsou ovšem např. absence archivních pramenů, nedoložení některých tvrzení zdroji, kterými je několik málo učebnic a popularizačních knih, mezery v použité literatuře, nedostatečný důraz na právní stránku.

Doporučuji, aby kolega Tauš napravil nedostatky své písemné práce v rámci ústní obhajoby a po obhajobě v práci opravil zásadnější nedostatky.

Jako otázku k obhajobě navrhuji:

1. Komparace juristické regulace a postupu v případě arizace židovského majetku a v případě konfiskace majetku osob odsouzených za činy proti Říši.

V Praze, dne 20. září 2015.

.....

JUDr. Jiří Šouša, Ph.D.